

УДК 373.2.064.2:81'271.1-053.4

СТАН ОРГАНІЗАЦІЇ КОМУНІКАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ЗАСОБУ ПЕДАГОГІЧНОГО КОРИГУВАННЯ МОВЛЕННЄВИХ ПОМИЛОК У ДІТЕЙ П'ЯТОГО РОКУ ЖИТТЯ

Лада Древяняк, асистент кафедри дошкільної і спеціальної освіти, Криворізький державний педагогічний університет.

ORCID: 0000-0001-5955-3484

E-mail: d.drevnyak77@gmail.com

Стаття присвячена вивченню стану організації комунікативної діяльності, яка може стати ефективним засобом педагогічного коригування мовленнєвих помилок у дітей п'ятого року життя як в умовах закладу дошкільної освіти так і сім'ї, за умови її правильної та керованої організації. Метою дослідження виступає аналіз Базового компонента дошкільної освіти, чинних освітніх програм для закладів дошкільної освіти на предмет наявності завдань направлених на коригування та розвиток мовлення, а також опитування вихователів та батьків вихованців щодо обізнаності з поняттями «мовленнєві помилки», «коригування мовлення» та володіння інструментарієм для виправлення мовленнєвих помилок та вправлення у правильному мовленні.

Ключові слова: комунікативна діяльність; спілкування; мовленнєва компетентність; комунікативна компетентність; розвиток мовлення; педагогічне коригування; мовленнєві помилки; діти дошкільного віку; заклад дошкільної освіти.

THE STATE OF THE ORGANIZATION OF COMMUNICATIVE ACTIVITIES AS A MEANS OF PEDAGOGICAL CORRECTION OF SPEECH ERRORS IN CHILDREN OF THE FIFTH YEAR OF LIFE

Lada Drevnyak, Assistant of the Department of Preschool and Special Education, Kryvyi Rih State Pedagogical University.

ORCID: 0000-0001-5955-3484

E-mail: d.drevnyak77@gmail.com

The formation of state education and its significant modernization is a consequence of Ukraine's entry into the European and world educational space. One of the priority tasks of the education system is the upbringing and development of a Ukrainian-speaking personality with a national outlook. Such an individual must possess a single language system of spoken and written Ukrainian texts, must be fluent in various communicative situations, comprehensively contribute to the popularization of the language, ensuring its social prestige.

The article is devoted to the study of the state of the organization of communicative activity, which can become an effective means of pedagogical correction of speech errors in children of the fifth year of life both in the conditions of a preschool education institution and in the family, provided that it is properly

and managed. The purpose of the research is the analysis of the Basic Component of Preschool Education, current educational programs for preschool institutions for the presence of speech development tasks, as well as a survey of educators and parents of pupils regarding awareness of the concepts of "speech errors", "speech correction" and ownership of tools for correcting speech mistakes and practicing correct speech.

Keywords: communicative activity; communication; speech competence; communicative competence; speech development; pedagogical correction; speech errors; preschool children; preschool education institution.

Становлення державної освіти та її суттєва модернізація є наслідком входження України до європейського і світового освітнього простору. Однією із пріоритетних задач системи освіти є виховання та розвиток україномовної особистості з вітчизняним світоглядом. Такий індивід має володіти єдиною системою мовотворення усних і писемних українських текстів, повинен вільно триматися в різних комунікативних ситуаціях, усебічно сприяти популяризації мови, забезпеченню її соціальної престижності.

Спираючись на методичну спадщину І. Огієнка, С. Русової, К. Ушинського, багато хто з сучасних науковців у своїх працях розкривають проблеми та завдання з мовленнєвого розвитку.

Мовленнєвий розвиток дошкільників, як проблема, висвітлювався науковцями та педагогами в різних аспектах, а саме: навчання дітей дошкільного віку сюжетному розповіданню (О. Білан, Н. Водолага, Н. Гавриш, В. Захарченко, Т. Постоян), використання художньої літератури для розвитку монологічного мовлення (А. Богуш, Н. Маліновська, О. Монке, Л. Фесенко). Як науковці так і педагоги-практики єдині у думці що спосіб спілкування та осягнення навколишнього світу являються метою навчання дітей рідної мови у дитинстві.

Проблема комунікативної діяльності особистості як дітей так і дорослих дітей залишається на часі і в сучасних дослідженнях. Актуальність даної проблеми обумовлена вагомим внеском спілкування у розвиток та формування психіки особистості, громадського походження, та впливом на міжособистісні відносини та власне соціалізацію індивіда.

Метою даного дослідження стало висвілення стану організації комунікативної діяльності як засобу педагогічного коригування мовленнєвих помилок у дітей п'ятого року життя.

У експериментальній роботі взяли участь 26 вихователів що працюють у закладах дошкільної освіти у м. Кривий Ріг та м. Дніпро, а також 57 батьків вихованців ЗДО Дніпропетровської області.

Було виокремлено три етапи експерименту задля реалізації наступних завдань:

- 1) з'ясувати наявність завдань для розвитку мовлення у дітей дошкільного віку у Базовому компоненті дошкільної освіти та деяких чинних освітніх програмах;
- 2) здійснити анкетування вихователів задля виявлення розуміння сутності понять «мовленнєві помилки», «коригування мовлення»;
- 3) з батьками вихованців провести анкетування на предмет виявлення мовленнєвих помилок у власних дітей а також обізнаності з формами роботи з їх усунення.

Здійснення аналізу державного стандарту дошкільної освіти та освітніх програм на першому етапі, мало на меті з'ясування наявності завдань що передбачають розвиток та коригування мовлення дітей.

1) Найпершим було проаналізовано Базовий компонент дошкільної освіти (2021), який є державним стандартом (далі – Стандарт). У змісті Стандарту передбачаються вимоги до обов'язкових компетентностей і результатів освіти дітей (6(7) років). Також у Стандарті зазначаються умови, відповідні міжнародним стандартам якості освіти, реалізація яких забезпечить досягнення бажаних результатів.

У вступі до БКДО визначено його мету, а саме: «збереження самоцінності дошкільного дитинства, визначення особливостей та вимог до рівня розвиненості, освіченості та вихованості дитини дошкільного віку, забезпечення наступності між дошкільною та початковою освітою» [1].

Також у вступі до Стандарту зазначається, що «дошкільна освіта є невід'ємним складником та першим рівнем у системі освіти (нульовий рівень Національної рамки кваліфікацій), стартовою платформою особистісного розвитку дитини» [1].

Автори БКДО стверджують: «Стандарт, зорієнтований на збагачення виховних традицій українського суспільства сучасними досягненнями та прогресивними світовими тенденціями у сфері освіти» [1].

Інваріантний складник стандарту дошкільної освіти поділено за освітніми напрямками, а саме: «Особистість дитини», «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі», «Дитина в природному докільці», «Гра дитини», «Дитина в соціумі», «Мовлення дитини», «Дитина у світі мистецтва». За цими напрямками у дошкільників формують ключові компетентності, які є основою особистісного розвитку дитини.

У БКДО зазначено: «Освітні напрями визначають зміст роботи закладу дошкільної освіти через організацію педагогом базових (основних) видів діяльності, які збагачують досвід дитини та реалізуються як особистісне надбання дитини (результат розвитку) за підтримки батьків в умовах родинного виховання» [1].

Освітній результат, а саме компетентність старшого дошкільника, забезпечується взаємозв'язком між освітніми напрямками (змістом), цінностями дошкільної освіти та формуванням досвіду дошкільників у різних видах дитячої діяльності [1].

Освітній напрям «Мовлення дитини» у Стандарті передбачає сформованість наступних компетентностей: мовленнєвої, комунікативної та художньо-мовленнєвої. Розглянемо показники сформованості кожної з них.

Автори БКДО описують комунікативну компетентність, як «здатність дитини до спілкування з однолітками і дорослими у різних формах конструктивної взаємодії; здатність підтримувати партнерські стосунки, заявляти про свої наміри і бажання, узгоджувати свої інтереси з іншими, домовлятися, за потреби аргументовано відстоювати свою позицію» [1].

Мовленнєва компетентність, на думку авторського складу Стандарту це «здатність дитини продукувати свої звернення, думки, враження тощо в будь-яких формах мовленнєвого висловлювання за допомогою вербальних і невербальних засобів. Мовленнєва компетентність об'єднує фонетичний, лексичний, граматичний, діалогічний, монологічний складники та засвідчує їх взаємозалежність і взаємозумовленість» [1].

І насамкінець, художньо-мовленнєва компетентність розкрита як «здатність відтворювати художньо-естетичні враження від сприйняття літературних і фольклорних

творів засобами різних видів художньо-мовленнєвої діяльності, що засвідчує ціннісне ставлення дитини до художнього слова як культурного явища, друкованої чи електронної книжки, достатній для художньої комунікації рівень літературної обізнаності» [1].

Отже, в освітньому напрямі «Мовлення дитини», відповідно до Стандарту, передбачається сформованість у випускників ЗДО здатності до спілкування як з дорослими так і однолітками, у різноманітних формах конструктивної взаємодії, хоча термін комунікативна діяльність не вживається.

З-поміж освітніх програм для закладів дошкільної освіти заслуговує на увагу та аналіз оновлений варіант програми «Впевнений старт» для дітей середнього дошкільного віку [2]. Цей варіант програми цілком зорієнтований на модернізацію дошкільної освіти. Зміст програми ігнорує компетентнісний підхід у навчанні, вихованні та розвитку дітей, незважаючи на вимоги Стандарту [2, с. 16]. Програма є студійованою і побудована з орієнтацією на діяльнісний підхід та різні види діяльності. Розпочинається програма з розділу «Комунікативна діяльність» дитини [2, с. 19], яка розглядається як діяльність спілкування. Надалі автори розкривають здоров'язбережувальну та пізнавально-дослідницьку діяльність, і вже потім повертаються до мовленнєвої діяльності [2, с. 17–19] (яка далі по тексту не згадується взагалі). Тут подається зміст мовленнєвого розвитку дітей за розділами: звукова культура, словник, граматична побудова мовлення, монологічне мовлення (без діалогічного) і навчання грамоти. Проаналізувавши даний підхід у побудові розділу «Мовлення дитини» можемо засвідчити відсутність вимог до «формування різних мовленнєвих компетенцій, які й повинні реалізуватись у процесі різних видів діяльності» [2, с. 20].

Комплексна програма розвитку, навчання і виховання дітей дошкільного віку «Соняшник» (Видання 3-тє, доповнене, 2023) складається із трьох цільових підпрограм. Перша з них «Помагайлик» (4-й рік життя), друга – «Пізнавайлик» (5-й рік життя), і нарешті третя – це «Дослідник» (6-й рік життя). Кожна із цих підпрограм вміщує антропометричні дані, вікові особливості розвитку, напрями розвитку та діяльності. Серед напрямів виділено наступні: розвиток особистості, соціальний розвиток, емоційний розвиток, моторика та фізичний розвиток, сенсорний розвиток та особливості сприймання, мовленнєво-комунікативний розвиток, розвиток психічних процесів, духовно-моральний розвиток, художньо-естетичний розвиток, розвиток ігрових умінь та навичок, навчальна діяльність, передумови трудової діяльності, та описано їх показники [3, с. 8].

Освітня програма «Я у Світі» (2019) так само як і БКДО орієнтується на особистісний розвиток дитини, розглядає її (дитину) як найвищу цінність життя та формування у неї різних видів компетенцій. До прикладу, в освітній лінії «Мовлення дитини» авторами відзначено, що «Вік від трьох до п'яти років є унікальним для розвитку мовлення, оскільки в цей період дитина підвищено чутлива до мови, її звукової та смислової сторін. Розширення кола спілкування дитини й урізноманітнення її діяльності створюють передумови для інтенсивного розвитку мовлення. Основні функції мовлення в цьому віці – повідомлення, соціального зв'язку, впливу на людей. За допомогою мовлення дитина висловлює свої думки, коментує власні дії, прагне впливати на поведінку інших, вдається до планування дій та розподілу ігрових ролей. Мовлення дитини четвертого–п'ятого років життя збагачене такими невербальними

засобами комунікації, як усмішка, сміх, виразні рухи, пози, жести, міміка.

Дитині цього віку легше висловлюватися самій, ніж сприймати мовлення інших, узгоджувати з однолітками свої практичні дії, вести діалог. Відбувається перехід від домінування ситуативного мовлення до адекватного використання мовних засобів» [4, с. 245].

У розрізі дослідження вважаємо актуальними наступні освітні завдання розділу: «заохочувати до розповідання, висловлювання власних думок; виховувати культуру спілкування, ввічливість» [4, с. 245], а також набуття дитиною таких базових якостей (компетенцій), що засвоює дитина 5 року життя, як-от: «Знає форми словесної ввічливості (вітання, прощання, знайомства, подяки, вибачення, прохання); володіє контекстним мовленням, однак відчуває труднощі в адекватному доборі слів, виборі теми, сюжету власного висловлювання; знає напам'ять вірші, забавлянки, пісні, прислів'я, загадки, скоромовки, приказки; відповідно до ситуації застосовує фразеологічні звороти, звуконаслідувальні слова; свідомо використовує виразні мовні засоби для передачі емоцій» [4, с. 251].

Отож, як засвідчують автори програми «Я у Світі» в освітній лінії «Мовлення дитини», вік від трьох до п'яти років є унікальним для розвитку мовлення. Вони стверджують що саме зараз дитина підвищено чутлива до мови, її звукового та смислового оформлення. Постійне розширення меж кола спілкування дитини й урізноманітнення її діяльності створюють передумови для інтенсивного розвитку мовлення.

Авторами освітньої програми «Українське дошкілля» (2022) у завданнях освітньої лінії «Мовлення дитини» було студійовано навчання дошкільників «вчити виявляти ініціативу у спілкуванні, використовуючи різні форми звертання та репліки; збагачувати словник новими формами мовленнєвого етикету; вчити культури мовленнєвого спілкування [5, с. 125]. Вправляти в інтонаційній виразності при передачі діалогів» [5, с. 125] а результативними показниками мовленнєвої компетентності дитини є: «правильно вимовляє всі звуки рідної мови, розрізняє близькі фонemi, виокремлює слова з потрібним звуком із тексту, виокремлює перший і останній звук, регулює силу голосу відповідно до ситуації, диференціює поняття «звук, слово», інтонаційно виокремлює звук у слові, добирає слова з потрібним звуком, складає речення за наочним матеріалом; послідовно називає слова у реченні; вживає слова всіх частин мови; розрізняє і правильно уживає узагальнювальні абстрактні слова; добирає синоніми й антоніми до слів; утворює нові слова від інших частин мови; користується образними виразами, фразеологічними зворотами; засвоює граматичні форми, відмінкові закінчення; вживає кличний відмінок у звертанні до дітей; утворює наказову форму дієслова; будує речення різного типу: прості, складносурядні, зі сполучними словами, прямою мовою; правильно вживає відмінкові форми неозначених займенників, вживає у мовленні порядкові числівники й узгоджує їх; самостійно вступає у розмову з дітьми, дорослими, підтримує діалог тощо» [5, с. 128].

З-поміж чинних програм заслуговує на аналіз інноваційна програма освіти дітей раннього та дошкільного віку «Освіта і піклування / Education & Care» (2021). Ця програма структурована відповідно до Стандарту за освітніми напрямками та віковими періодами. Розглянемо докладніше завдання запропоновані в освітньому напрямі «Мовлення дитини» з розділу Освіта і піклування про дітей п'ятого року життя. Цей

розділ повністю дублює формування у дошкільників компетентностей таких як і у БКДО: мовленнєва компетентність, комунікативна компетентність, художньо-мовленнєва компетентність.

Наведемо приклади завдань з розділу: «чітко і правильно вимовляти голосні та приголосні звуки, крім [р]», «промовляти слова в різному темпі та з різною гучністю; володіти розповідною, питальною, окличною інтонаціями», «створювати нові слова від деяких частин мови (іменника, прикметника)», «активно вживати слова всіх частин мови; спільнокореневі слова; складні іменники зі з'єднувальною голосною; синоніми, антоніми; звуконаслідувальні слова; слова за допомогою префіксів за-, з-, на-, суфіксів, що виражають зменшеність та збільшеність предмета, емоційну оцінку пестливості; однокореневі слова», «відповідати на запитання співрозмовника і звертатися із запитаннями; відповідати на запитання за змістом сюжетних та предметних картинок, художніх текстів, театральних вистав», «спілкуватися українською мовою» [6, с. 225], «будувати прості, поширені речення з прийменниками, сполучниками, однорідними членами речення, з прямою мовою, складносурядні та складнопідрядні речення зі сполучниками та сполучними словами» [6, с. 225], «розігрувати зміст забавлянок, віршів, пісень у діалогічно-ігровій формі», «виразно читати поетичні твори» [6, с. 230].

Отже, після проведеного аналізу освітніх програм для закладів дошкільної освіти, можемо підсумувати що завдання з розвитку мовлення наявні і подаються різною мірою. Проте відсутні завдання на виявлення і коригування мовленнєвих помилок.

2) На другому етапі експерименту було проведено анкетування вихователів закладів дошкільної освіти. 26 вихователів груп загального розвитку (м. Дніпро, м. Кривий Ріг) взяли участь в анкетуванні.

Анкетування було проведено за посиланням на спеціально розроблену Google Форму. Наведемо питання анкети.

Анкета для вихователів

1. Що таке «мовленнєві помилки»?
2. Розкрийте зміст поняття «коригування мовлення».
3. Чи відвідують вашу групу дошкільники які допускають мовленнєві помилки?
4. Наведіть приклади мовленнєвих помилок які найчастіше допускають діти.
5. Які причини провокують наявність мовленнєвих помилок у мовленні дітей?
6. Чи зосереджуєте Ви увагу батьків на наявність мовленнєвих помилок у дошкільників?
7. Наведіть приклади методів та прийомів, які ви застосовуєте у своїй роботі, з метою виправлення мовленнєвих помилок.
8. Чи можете Ви назвати ігри що сприяють усуненню мовленнєвих помилок?

Найбільш поширеними відповідями на перше запитання «Що таке «мовленнєві помилки»? було відмічено такі:

«Вади мовної діяльності, які заважають людині повноцінно перебувати в соціумі»; «Порушення правил та норм словотворення та побудови речень»; «Порушення правил і норм, і традицій в утворенні та побудові слів та фраз»; «Невміння спілкуватися, правильне використання словникового запасу»; «Порушення звуковимови, неправильне конструювання речень».

На другий пункт анкети «Розкрийте зміст поняття «коригування мовлення» було отримано такі найпоширеніші відповіді:

«Комплекс заходів спрямований на розвиток мовлення, шляхом усунення помилок». «Це корекція порушень мовлення та норм мови». «Подолання порушень у мовленні». «Логопедична робота над подоланням мовленнєвих помилок». «Виправлення недоліків у мовленні». «Коригувальні вправи щодо корекції мовленнєвих огріхів». «Робота з логопедом». «Корекція порушення мовної норми».

На запитання «Чи відвідують вашу групу дошкільники які допускають мовленнєві помилки?» 100% респондентів дали позитивну відповідь.

На четвертий пункт анкети «Наведіть приклади мовленнєвих помилок які найчастіше допускають діти» відповіді виявилися такими:

«Не вимовляють окремі звуки». «Неправильно вживають слова». «Не вміють складати розповіді». «Не правильний порядок слів у реченні». «Вживають слова неправильно». «Незрозуміло говорять».

На запитання «Назвіть причини мовленнєвих помилок?», одержано такі відповіді:

«Особливості індивідуального розвитку, мовленнєва культура в сім'ї, двомовність». «Педагогічна занедбаність, вік дитини». «ЗНМ». «Недостатня рухливість мовного апарату». «Батьки приділяють недостатню кількість уваги мовленню дитини». «Генетичні захворювання, шкідливі звички батьків, пологи з ускладненнями». «Вікові особливості». «Двомовність у сім'ї». «Обмежений мовленнєвий досвід дитини».

Щодо запитання «Чи зосереджуєте Ви увагу батьків на наявність мовленнєвих помилок у дошкільників?» отримано наступні відповіді: 21% – ні, самостійно виправляю; 79% – так.

Пункт сьомий: «Наведіть приклади методів та прийомів, які ви застосовуєте у своїй роботі, з метою виправлення мовленнєвих помилок», дав змогу отримати наступні відповіді:

«Консультації фахівців, дидактичні ігри». «Наслідування». «Повторення». «Дефектологічно-логопедичні вправи спрямовані на вимову звуків». «Пальчикові та дихальні вправи». «Пояснення». «Зразок правильної вимови». «Розвиток слухової уваги». «Артикуляційні вправи для покращення звуковимови». «Вивчення віршів, скоромовок, лічилок». «Чистомовки». «Музикотерапія, логоритміка». «Ароматерапія, пісочна анімація». «Скоромовки та мовленнєві вправи». «Приклади правильної вимови звуків, слів, речень». «Своєчасне виправлення помилок». «Вживання лише граматично правильного мовлення у роботі з дошкільниками». «Робота над звуковимовою». «Індивідуальна робота з кожною окремою дитиною». «Діагностика помилок і обстеження мовлення». «Ведення картотеки частовживаних помилок».

На восьме запитання «Чи можете Ви назвати ігри що сприяють усуненню мовленнєвих помилок?» було одержано такі відповіді:

«Дидактичні ігри з розвитку мовлення». «Дидактичні ігри які сприяють правильній будові речення». «Ігри що сприяють звуковимові, збагаченню та активізації активного словника». «Ігри для розвитку уваги, пам'яті, мислення». «Визнач спільний звук». «Заміни слово». «Закінчи речення». «Віршики або пісеньки з жестовим показом змісту твору». «Використання леготехнології».

Отже, анкетування вихователів засвідчило їх недостатню обізнаність у досліджуваному питанні.

3) Останнім завданням було передбачено анкетування батьків. В опитуванні взяло участь 57 батьків дітей що відвідують заклади дошкільної освіти Дніпропетровської області. Опитування було проведено із застосуванням Google Форми. Наведемо приклад спеціально розробленої анкети.

Анкета для батьків дітей дошкільного віку

1. Чи відвідує ваша дитина заклад дошкільної освіти?
2. Чи помічали Ви у мовленні вашої дитини мовленнєві помилки?
3. Які з помилок зустрічаються найчастіше?
4. Яку роботу Ви здійснюєте для виправлення помилок у мовленні своєї дитини?
5. Які ігри Ви застосовуєте для усунення мовленнєвих помилок?
6. Чи задовольняє Вас робота ЗДО направлена на виправлення мовлення вашої дитини?
7. Чи звертались Ви за допомогою до вихователів щодо усунення мовленнєвих помилок?
8. Яку саме допомогу надали Вам для виправлення мовленнєвих помилок вашої дитини?

Розглянемо приклади відповідей батьків одержаних у ході анкетування.

В опитуванні брали участь батьки дошкільників які відвідують заклади дошкільної освіти.

На запитання «Чи помічали Ви у мовленні вашої дитини мовленнєві помилки?» 79% батьків визнали наявність «помилки»; 12% респондентів відповіли «не помічала»; 9% дали відповідь «ні».

Пункт анкети, в якому пропонувалось назвати найбільш поширені мовленнєві помилки, зібрав такі відповіді. Стосовно звукової культури мовлення: «не вимовляють звук [р]» – 53%; «мають нечітку вимову шиплячих, свистячих [ш, щ, с, з, ч, ц]» – 36%; «мовлення змазане, малозрозуміле» – 21% батьків.

Помилки граматичної сторони мовлення батьки розподіли так: «неправильне вживання роду і числа іменника» – 24%; «неправильне закінчення відмінків іменників» – 13%; «неправильне узгодження іменників з прикметниками і числівниками» – 8% батьків; «неправильний порядок слів у реченні» – 6%.

Четверте запитання мало на меті з'ясувати, яким чином батьки виправляють мовленнєві помилки у своїх дітей. Виявилось, що 14% – виправляють слова; 37% – використовують прийом наслідування; 12% – займаються артикуляційною гімнастикою; 16% респондентів читають книжки, промовляють скоромовки; 21% – користуються порадами з мережі інтернет.

Питання «Які ігри Ви застосовуєте для виправлення мовлення дитини?» дало змогу одержати такі відповіді:

«Ніякі». «Нічого не використовую». «Ігри та вправи для розвитку мовлення». «Давай складемо розповідь». «Якої форми предмет?». «Ті, які радять педагоги». «Ігри рекомендовані вихователем». «Іноді користуюсь інтернет ресурсами». «Тренажери мовлення». «Хто, де живе?». «Пазли». «Картки Домана». «Промовляємо слова повільно». «Повторюємо частіше більш вживані слова».

На питання «Чи задовольняє Вас робота ЗДО направлена на виправлення мовлення вашої дитини?» відповіді розподілились наступним чином: 73% – так; 5% –

ні; 22% – частково.

На питання «Чи звертались Ви за допомогою до вихователів щодо усунення мовленнєвих помилок?» опитувані надали наступні відповіді: ні – 66%; так – 34%.

Останній пункт анкети допоміг з'ясувати яку допомогу одержують батьки для роботи над усуненням мовленнєвих помилок у дитини? Батьківські відповіді розподілились таким чином: 22% – порадили звернутись до інтернет-ресурсів; 56% – рекомендували звернутись до логопеда; 14% – отримали усні поради, консультації, 8% – надали приклади ігор.

Отже, проаналізувавши відповіді батьків на питання анкети було виявлено тенденцію до того, що батьки частіше покладаються на педагогів, і не досить обізнані у питаннях розвитку та коригування мовлення власних дітей.

Отож, можемо зробити наступні висновки: 1) БКДО передбачає сформованість у випускників ЗДО здатності до спілкування з дорослими та однолітками у різних формах конструктивної взаємодії, хоча термін комунікативна діяльність не вживається, також не привертається увага до мовленнєвих помилок та їх виправлення. Так само і в проаналізованих освітніх програмах, прослідковуються завдання щодо розвитку мовлення а от стосовно коригування мовленнєвих помилок – відсутні; 2) анкетування вихователів підтвердило той факт, що вони не до кінця розуміються в поняттях «мовленнєві помилки», «коригування мовлення»; не користуються ефективними засобами залучення дітей до самостійної та керованої комунікативної діяльності; не володіють ігровим арсеналом який забезпечуватиме коригування мовлення дітей; 3) певний відсоток батьків не помічає відхилень у мовленні власних дітей, з тих що помічають не всі намагаються самотужки вирішити проблему, або ж не докладають зусиль у повній мірі.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у розробці методичних та діагностичних матеріалів, а також дидактичного забезпечення, яке надасть змогу педагогам ЗДО та батькам вихованців попереджати, виявляти та коригувати мовленнєві помилки у процесі комунікативної діяльності дітей дошкільного віку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Базовий компонент дошкільної освіти. (2021). URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf (дата звернення: 01.05.2024).
2. Освітня програма «Впевнений старт» для дітей старшого дошкільного віку / [Н. В. Гавриш, Т. В. Панасюк, Т. О. Піроженко, О. С. Рогозянський, О. Ю. Хартман, А. С. Шевчук]; за заг. наук. ред. Т. О. Піроженко. Київ: Українська академія дитинства, 2017. 80 с.
3. Комплексна програма розвитку, навчання та виховання дітей дошкільного віку «Соняшник» / Л. В. Калуська. Вид. 3-тє, доп. Тернопіль: Мандрівень, 2023. 210 с.
4. Я у Світі. Програма розвитку дитини від народження до шести років / О. П. Аксьонова, А. М. Аніщук, Л. В. Артемова [та ін.]; наук. кер. О. Л. Кононко. Київ: ТОВ «МЦФЕР-Україна», 2019. 488 с.
5. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» / О. І. Білан. Вид. 2-ге зі зм. і доп. Тернопіль: Мандрівень, 2022. 216 с.
6. Програма освіти дітей раннього та дошкільного віку «Освіта і піклування / Education & Care» / В. А. Воронов, К. В. Ковальчук, Н. В. Піканова, О. Д. Рейпольська, С. О. Сисоєва, К. Ю. Станкевич. Київ: ФОП В. Б. Ференець, 2021. 130 с.

REFERENCES

1. Bazovyi komponent doshkilnoi osvity. (2021). URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doskylnoyi%20osvity.pdf (data zvernennia: 01.05.2024) [in Ukrainian].
2. Osvitnia prohrama “Vpevnenyi start” dlia ditei starshoho doshkilnoho viku / [N. V. Havrysh, T. V. Panasiuk, T. O. Pirozhenko, O. S. Rohozianskyi, O. Yu. Khartman, A. S. Shevchuk]; T. O. Pirozhenko (Ed.). (2017). Kyiv: Ukrainska akademiia dytynstva [in Ukrainian].
3. Kompleksna prohrama rozvytku, navchannia ta vykhovannia ditei doshkilnoho viku “Soniashnyk”. (2023). L. V. Kaluska (Ed.). Ternopil: Mandrivents.
4. Ya u Sviti. Prohrama rozvytku dytyny vid narodzhennia do shesty rokiv / O. P. Aksonova, A. M. Anishchuk, L. V. Artemova [ta in.]; nauk. ker. O. L. Kononko. (2019). Kyiv: TOV “MTsFER-Ukraina”
5. Prohrama rozvytku dytyny doshkilnoho viku “Ukrainske doshkillia”. O. I. Bilan (Ed.). (2022). Ternopil: Mandrivents
6. Prohrama osvity ditei rannoho ta doshkilnoho viku “Osvita i pikluvannia / Education & Care”. (2021). V. A. Voronov, K. V. Kovalchuk, N. V. Pikanova, O. D. Reipolska, S. O. Sysoieva, K. Yu. Stankevych (Ed.). Kyiv: FOP V. B. Ferenets.